

MNHΣΘH: Pamięć o żywych w greckich inskrypcjach w czasach Cesarstwa Rzymskiego: geneza, wpływy, znaczenie, typologia

Graffiti to krótkie i w większości prywatne wiadomości wyryte na ścianach lub skałach, czasami uważane za nieistotne, a nawet niezrozumiałe. Dobry przykład takich napisów, odnotowany w całym świecie rzymskim zawierał greckie złożone słowo MNHΣΘH, które pochodzi od czasownika „pamiętać”. Było ono bardzo popularne, występując 700 razy w wielu regionach imperium między I a IV wiekiem n.e. Poza upamiętnieniem żyjących ludzi, niewiele wiadomo o jego znaczeniu. Skupiłem się na starożytnym mieście o nazwie Dura-Europos w dzisiejszej Syrii nad Eufratem. W tym kosmopolitycznym mieście odkryto 229 graffiti, co czyni je idealnym miejscem do analizy.

Rozwiązanie problemu jego prawdziwego znaczenia można wykonać, zadając kilka różnych pytań: Gdzie zostały napisane? Co oznaczają najbliższe niego graffiti? Jak ewoluował język grecki? Czy język grecki był pod wpływem sąsiednich języków, takich jak aramejski? Dlaczego ludzie pisali takie graffiti? Komu pozostawili te teksty? Dlaczego należało o nich pamiętać?

Intelektualiści podejmowali już wcześniej próby wyjaśnienia znaczenia słowa MNHΣΘH na małych przedmiotach, takich jak kamienie szlachetne czy szklane kubki, a także w graffiti. Proponowali liczne rozwiązania gramatyczne, a większość uważała, że te teksty były religijne. Do dziś, ten pogląd jest wciąż powtarzany.

Jako doktorant specjalizujący się w archeologii, a przede wszystkim epigrafice (nauce badającej inskrypcje), zdobyłem solidną wiedzę na temat języków starożytnych (łacina, greka i aramejski) i nauczyłem się rozumieć inskrypcje w ich kontekście, czyli w miejscu, w którym zostały znalezione, oraz ich znaczenie w historii.

Kiedy zacząłem poszukiwać tych graffiti i analizować je dogłębnie, zauważyłem, że w niektórych przypadkach nie było kontekstu religijnego. Dlatego zaproponowałem, aby spojrzeć na te inskrypcje nie tylko jako na słowa, ale także jako na konkretny przekaz ludzki. Czyniąc to, myślę, że można więcej wyciągnąć informacji z tych graffiti, które mogą pomóc nam zrozumieć dawne zwyczaje ludzi, którzy wtedy mieszkali. Wyniki moich badań mogłyby zostać wykorzystane przez innych naukowców (historyków, archeologów, językoznawców). Jednocześnie, te wyniki będą możliwe do osiągnięcia dzięki współpracy z innymi naukami, takimi jak antropologia i psychologia. Poza tym, miasto Dura-Europos ma być jedynie początkiem badań na szerszą skalę.

Niezbędne jest również spojrzenie na problem z kilku stron jednocześnie. Kontekst graffiti wymaga zrozumienia go jako tekstu z wybranymi słowami, wiadomości, która jest czasami wyryta na ścianie lub namalowana, dialogu między pisarzem a czytelnikiem, miejsca, które zostało specjalnie wybrane, i języka, który wydawał się odpowiedni. Chcę również powiązać kilka nauk z różnych środowisk, na przykład tak zwane nauki humanistyczne, które zajmują się ludźmi z przeszłości, z naukami społecznymi, które koncentrują się na współczesnych ludziach. Na koniec przeanalizuję teorie, które mogą wyjaśnić zjawisko graffiti, a jednocześnie wykorzystam statystyki i metody cyfrowe, aby jasno wyjaśnić te napisy i udostępnić je wszystkim.

Ponieważ zacząłem już pracować nad tymi greckimi graffiti na potrzeby mojej pracy doktorskiej, mam lepszą wiedzę i doświadczenie z tymi specjalnymi zdaniami. Dzięki mojemu projektowi mogę kontynuować pracę nad nimi, znajdować nowe wyniki i opracowywać lepsze rozwiązania. W ciągu trzech lat mam zamiar osiągnąć kilka celów: ukończę swoją pracę doktorską, rozszerzę swoje badania na wszystkie inne regiony poza Dura-Europos, udostępnię online mapę i listę wszystkich graffiti, odpowiem na nowe pytania, które nie zostały jeszcze przeanalizowane, a na koniec opublikuję książkę, która będzie zawierała wszystkie graffiti z MNHΣΘH. Jednocześnie będę również uczestniczył w debatach naukowych, pisząc artykuły i aktywnie uczestnicząc w konferencjach. Jednak nie zapomnę o popularyzacji swojej dyscypliny i historii graffiti.